

“Opleiding en informatie: onontbeerlijk in het vak!”

Over de IAS/IFRS-normen is al heel wat gezegd. Wij vroegen aan Jean-Pierre Maes, Voorzitter van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen (CBN), voor welke uitdagingen de invoering van deze normen in het Belgische rechtsstelsel, onze beleidsmensen precies stelt.

IAB : De IAS/IFRS-normen hebben al veel stof doen opwaaien. Denkt u dat ze moeten worden uitgebreid naar de KMO's?

J.-P. Maes : Persoonlijk zou ik niet durven te zeggen dat de IAS/IFRS-normen echt moeten worden uitgebreid naar de KMO's. De IAS/IFRS-normen zijn immers niet ontwikkeld voor de KMO's, maar voor de grote beursgenoteerde ondernemingen en dan alleen voor hun

geconsolideerde rekeningen. In België zorgen ze wel voor een uitdaging. De beursgenoteerde ondernemingen – in België zijn dat er 150 – zullen vanaf 2005 de IAS/IFRS-normen moeten toepassen volgens de modaliteiten waaronder ze worden goedgekeurd voor toepassing in de EU. Wat doen we dan voor de niet-beursgenoteerde bedrijven en voor de niet-geconsolideerde rekeningen van de beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde

ondernemingen? Persoonlijk vind ik het verkeerd te zeggen dat de IAS/IFRS normen op de KMO's moeten worden toegepast. Nee, ik denk dat we moeten proberen ons nationaal boekhoudrecht te moderniseren door uit de IAS/IFRS-normen te halen wat ons kan dienen. We moeten voorzichtig convergeren, op een pragmatische manier en op ons tempo, en rekening houden met onze eigen juridische context. Dat is de aanpak die

de Commissie voorstelt in haar consultatiedocument.

IAB : Bedoelt u daarmee dat de KMO's niet klaar zijn?

J.-P. Maes : We hebben tal van reacties gekregen waaruit blijkt dat de streefdatum van 2007 te kortbij is. Veel werkgevers- en middenstandsorganisaties hebben ons wat meer tijd gevraagd om zich aan te passen. Dat is maar redelijk. U weet dat die streefdatum van 2007 voor mij niet heilig is.

IAB : Maar twee boekhoudsystemen, één voor de beursgenoteerde vennootschappen en één voor alle andere, zijn onmogelijk. Gaat er een kloof ontstaan?

J.-P. Maes : Het probleem dat u aanhaalt doet zich voor in alle landen van het Europese vasteland die niet de Angelsaksische traditie hebben waarbij boekhouding en fiscaliteit losgekoppeld zijn van elkaar. Welnu, alle mogelijke situaties zijn denkbaar. Zo zouden de IAS/IFRS-normen voorbehouden kunnen blijven voor de beursgenoteerde ondernemingen, voor hun geconsolideerde rekeningen en moet er voor de rest niks veranderen. In dat geval zal er enerzijds een nationaal boekhoudrecht bestaan dat niet wordt aangepast. Het zou een zeer fiscaal boekhoudrecht kunnen worden, wat het overigens voor een deel nu al is, maar in de toekomst nog meer zou kunnen worden. Anderzijds zal er een gesofisticeerd, internationaal boekhoudrecht zijn dat evolueert. Het zal worden voorbehouden voor de geconsolideerde rekeningen en zal enkel door beursgenoteerde ondernemingen worden toegepast.

Een dergelijke situatie zou een slechte zaak zijn, want er zou een kloof ontstaan tussen twee boekhoudsystemen. Mij lijkt het logisch dat we zouden nagaan of we ons nationaal boekhoudrecht niet kunnen laten evolueren naar het internationale systeem. We mogen de internationale normen niet zomaar blindelings overnemen, maar moeten onderzoeken hoe we ons erop kunnen inspireren om ons eigen nationaal boekhoudrecht te moderniseren, zodanig dat de kloof tussen de twee beperkt blijft. We hebben overigens enkele voorstellen in die zin gedaan, die we openbaar hebben gemaakt en we hebben de betrokken partijen gevraagd ons hun opmerkingen of suggesties te bezorgen. De consultatieperiode is ondertussen afgelopen. We hebben enorm veel reacties gekregen. Op de volgende vergadering van de CBN worden die reacties onderzocht en wordt bekeken hoe we ze kunnen beantwoorden. Maar het is duidelijk

dat we geen politiek orgaan zijn: de CBN is er om voorstellen te formuleren. Het is aan de regering en in de eerste plaats aan de verschillende ministers die zich bezig houden met het boekhoudrecht om de beslissingen ad hoc te nemen. Het is hun taak te beslissen of de modernisering van ons nationaal boekhoudrecht gewenst is of niet.

IAB : Als u de resultaten van die consultatie niet kunt onthullen, kunt u ons dan toch een idee geven van de belangrijke tendensen die ze aan het licht brengt?

J.-P. Maes : Ik wens niet echt te anticiperen op het debat, want dat heeft in de Commissie voor Boekhoudkundige Normen nog niet plaatsgevonden. In het algemeen stel ik vast dat men uiterst voorzichtig is en niet te snel wil gaan, vandaar het voorstel om de streefdatum van 2007 uit te stellen. In feite wil de bedrijfswereld dat de

V.l.n.r. : J. De Leenheer, I. Hamerlinck, E. Steghers, G. Stevens, M. Claes en J.-P. Maes.

fiscale neutraliteit wordt verzekerd. Maar de CBN is geen fiscale commissie; wij hebben geen enkele bevoegdheid in die materie: dergelijke beslissingen vallen onder de bevoegdheid van de Belasting-administratie en dus van de Minister van Financiën.

IAB : Zal de taak van de accountants en de belastingconsulenten complexer worden door de invoering van de IAS/IFRS-normen?

J.-P. Maes : Moderniseren betekent inderdaad ook dat ons boekhoudrecht in zekere mate complexer zal worden. Nieuwe opleidingen, colloquia en studiedagen zullen nodig zijn. Men zal zich de nieuwigheden eigen moeten maken. Dat is duidelijk en onvermijdelijk, en zal niet alleen in België het geval zijn, maar in alle ons omringende landen. Herinner u de grote financiële schandalen: ENRON, World Com, Tyco, Lernout & Hauspie, Ahold, Vivendi,... In al die gevallen werden ernstige tekortkomingen of vergissingen vastgesteld. De media en de overheid hebben zich dan ook gebogen over het onjuiste gebruik van sommige boekhoudkundige normen. ENRON, bijvoorbeeld, heeft zijn toevlucht genomen tot wat experts “deconsolidaties” noemen en heeft bepaalde specifieke juridische constructies misbruikt. Was dat alles gedekt door de boekhoudkundige normen? En zo niet, hoe zijn ze kunnen ontsnappen aan het waakzame oog van de revisoren? Het vormen stuk voor stuk vragen die geleid hebben tot een reactie van de regelgevende overheid, en dus tot nieuwe teksten, nieuwe bepalingen, nieuwe normen.

IAB : Maar vormen al die financiële schandalen niet het begin van het proces van de IAS/IFRS-normen? Want eigenlijk lijken die normen vrij goed op de Amerikaanse normen en die zijn toch duidelijk problematisch gebleken?

J.-P. Maes : In de eerste plaats ben ik geen onvoorwaardelijke aanhanger van de IAS/IFRS-normen. Niemand zegt dat boekhoudnormen financiële schandalen zullen vermijden, of die normen nu nationaal of internationaal zijn. Maar in het geval van ENRON en World Com was er geen sprake van slechte normen: het is veeleer op het vlak van de juiste en de getrouwe toepassing ervan dat het fout is gelopen. Het is duidelijk dat het probleem zich situeert op het vlak van de interne en externe controle, en niet zozeer op dat van de boekhoudkundige normen. Het is ook duidelijk dat door die schandalen de overheid bepaalde normen opnieuw onderzoekt of verbetert. Maar de schandalen van afgelopen zomer hebben volgens mij niet aangetoond dat de internationale normen zelf tekortschieten of van slechte kwaliteit zijn. Trouwens, de ‘corporate governance’-wetgeving is toch juist nodig omdat die een invloed uitoefent op de houding van de bedrijfsleiders en de vakspecialisten die de bedrijfsleiders controleren?

IAB : In uw memorandum aan de regering haalt u de impact aan van de informatica op de boekhouding. Kunt u dat eens toelichten?

J.-P. Maes : Met de hulp van alle beroepsinstellingen, willen we een boekhoudkundige wetgeving bedenken die op het vlak van de vormvereisten meer rekening houdt met de impact van de nieuwe technologieën. In onze wetgeving is er bijvoorbeeld nog sprake van visa en parafen, begrippen die tegenwoordig zijn voorbijgestreefd. De CBN heeft trouwens de Dienst voor de Administratieve Vereenvoudiging gecontacteerd om stappen te zetten in die richting. Maar de nodige voorzichtigheid moet aan de dag worden gelegd en men zal de middelen die voor de eventuele hervormingen nodig zijn, vrij moeten maken.

IAB : Als voorzitter van de CBN bent u de uitgelezen persoon om aanbevelingen of een boodschap te formuleren voor de leden van ons Instituut ... wat geeft u hen graag mee?

J.-P. Maes : Mijn belangrijkste boodschap betreft de permanente vorming. Ik hoop dat ik er iedereen van heb kunnen overtuigen dat we voor zeer snelle en fundamentele evoluties van het boekhoudsysteem staan. De boodschap is dus overduidelijk: opleiding en informatie zijn onontbeerlijk in het vak! Blijf op de hoogte van de laatste evoluties, volg de normen. Het is een dagelijkse taak. Maar ik ben helemaal niet bang, ik weet dat het IAB zeer mooi werk verricht op het vlak van opleiding, door regelmatig studiedagen of colloquia te organiseren. We hebben de laatste twintig jaar enorme vooruitgang geboekt. Die strijd voor permanente vorming moet worden voortgezet en opgevoerd. Ik hoop dat de wetgever ons de middelen zal geven voor ons beleid. De CBN heeft sinds haar oprichting zeer goed gewerkt, maar door de alsmaar snellere veranderingen en de uitbreiding van de bevoegdheden van onze Commissie, is het nodig dat we over meer financiële middelen en de inbreng van een bijkomende wetenschappelijke medewerker kunnen beschikken. Ik denk niet dat die vraag overdreven is, en ook al gebeurt de financiering van de CBN door een percentage in te houden van de sommen die de bedrijven betalen voor de neerlegging van hun rekening bij de NBB, spreekt het m.i. voor zich dat die bijkomende financiële hulp neutraal moet zijn voor de bedrijven. In ieder geval moet onze regering weten dat de CBN momenteel de grenzen van haar capaciteit heeft bereikt. Er moet dus zo snel mogelijk worden opgetreden, te meer omdat onze vraag niet overdreven is. ¶